

Пилипака С. А., ст. магістратури (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ВИХОВАНЦІВ ІНТЕРНАТНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ЗАСІБ ЇХ ПІДГОТОВКИ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ

Конституція України забезпечує кожному громадянину право на працю, на відпочинок, на освіту і багато інших прав. Законодавчо будь-який громадянин має право брати активну участь у життєдіяльності суспільства, перетворювати його, збагачувати людську культуру і здійснювати інші суспільно корисні дії. Зрештою здоров'я самого суспільства, ефективність, напрями і шляхи розвитку залежать від здоров'я, особистісних якостей, професійної кваліфікації, устремління, загальної культури, життєздатності кожного окремого члена суспільства.

Необхідні для активного включення в життя суспільства знання, вміння, навички, відносини, погляди, фізичні характеристики закладаються в дитячому віці. Будучи членом суспільства, виконуючи в ньому певні рольові функції, дитина одночасно готується до їх значного розширення до періоду дорослішання. Але не кожна дитина сьогодні перебуває в умовах, що забезпечують їй адаптацію до самостійної життєдіяльності. Багато що залежить від середовища, оточення, від сім'ї дитини, від стану суспільства в цілому.

Становлення і розвиток інтернатної системи виховання дітей в Україні спочатку ставило своїм завданням допомогу сім'ям, що зазнають труднощі різного характеру – значна територіальна віддаленість від загальноосвітньої школи, матеріальні проблеми сім'ї, робота батьків, – пов'язані з малою можливістю надання уваги дитині і т.д.

До соціальних сиріт відносяться діти, які залишилися без піклування батьків, діти з сімей алкоголіків і засуджених, діти-біженці, діти з сімей мігрантів і безробітних, діти-жертви збройних і міжнаціональних конфліктів, екологічних катастроф. Сьогодні саме соціальні сироти складають основний контингент освітніх закладів інтернатного типу, число їх в останні роки має стійку тенденцію до зменшення. Якщо в 2008 році їх було 103,5 тис., а на 1 січня 2015 року – 92,8 тис. [1]. При цьому менше 15 % із загального числа дітей, що залишилися без піклування батьків, стали сиротами внаслідок смерті або інвалідності батьків, решта – соціальні сироти (рис. 1).

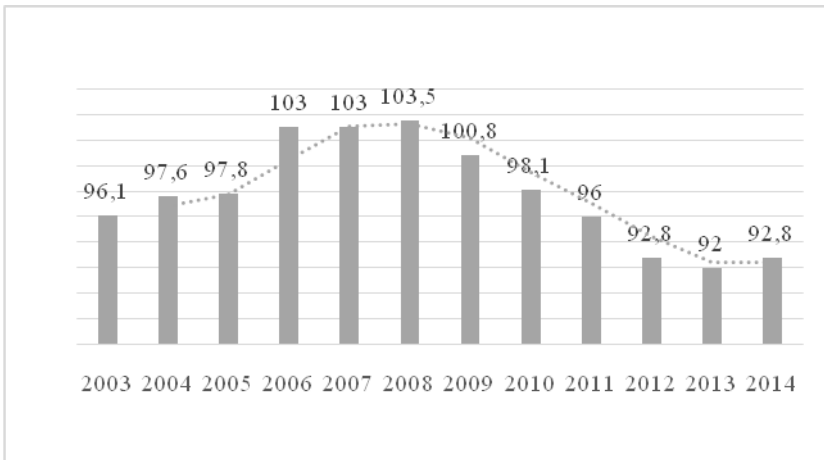

Рис. 1. Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківської опіки в Україні, тис. чол. [2]

На сьогоднішній день найпоширенішими причинами влаштування дитини до інтернатного закладу при живих батьках є: позбавлення батьківських прав, відмова батьків від виховання дитини, перебування батьків у місцях ув'язнення.

Сплеск соціального сирітства в Україні наприкінці ХХ століття зумовив збільшення кількості освітніх закладів інтернатного типу для дітей, які залишилися без піклування батьків, і об'єднання їх з дитячими будинками в державну мережу освітніх установ для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків.

Станом на 2013 рік інтернатних установ в Україні налічувалося 17 855 дітей. В даний час кожна п'ята дитина в країні, що залишився без батьківського піклування, проживає в інтернатному закладі (рис. 2).

Зусилля співробітників інтернатних закладів спрямовані на виховання повноцінної особистості вихованця, але результати цієї роботи не завжди відповідають очікуванням, витраченим силам і засобам.

Вивчаючи досвід роботи інтернатних установ в Україні, аналізу наукової літератури визначено суперечності між: зайвою опікою і замкнутістю життя дітей у закладах інтернатного типу і реальною життям, що вимагало самостійності у вирішенні життєвих проблем; змістом виховання в інтернатних закладах і потребами дітей придбанні соціального досвіду, необхідного для адаптації та самореалізації у самостійному житті.

Рис. 2. Місця виховання українських дітей-сиріт [2]

Ці протиріччя говорять про те, що питання соціальної адаптації вихованців інтернатних установ потребує детального вивчення, стосовно формування соціального досвіду у дітей, позбавлених батьківського піклування та виховуються в системі інтернатних закладів, необхідного для успішної адаптації і самореалізації в соціумі.

Що у свою чергу дозволить покращити сучасний стан проблеми соціальної адаптації вихованців інтернатів та дозволить дітям-сиротам після закінчення інтернатних установ швидше адаптуватися до повноцінного життя в сучасному суспільстві.

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (щодо забезпечення житлом дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування). **2.** Украина-2013 : итоги года. 80 % украинских сирот имеют родителей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbnews.com.ua/ua/tema/109312>